

IMPACTUL BERD ASUPRA ECONOMIEI REPUBLICII MOLDOVA

David PORCESCU, student, Facultatea de Științe Reale, Economice și ale Mediului, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți
Conducător științific: **Alina SUSLENCO**, dr. hab., conf. univ.

Abstract: *This work examines the impact of the European Bank for Reconstruction and Development (EBRD) on the economy of the Republic of Moldova. The essay presents the investments and projects funded by the EBRD in various sectors of the economy, such as infrastructure, private sector, and financial sector. Additionally, the benefits of EBRD investments, such as economic growth, improvement in the standard of living, and promotion of government and business reforms, are analyzed. The conclusions suggest that EBRD has had a significant positive impact on the economy and social development of the Republic of Moldova, and that continuing partnerships with the public and private sector will contribute to sustainable development and economic integration of the country.*

Keywords: *BERD, investments, infrastructure, private sector, financial sector, governance.*

Republica Moldova este o țară mică și săracă din Europa de Est, situată între Ucraina și România. După obținerea independenței de la Uniunea Sovietică în 1991, Moldova a trecut prin mai multe tranziții economice și politice dificile. În urma crizei financiare din anii 1990 și a conflictului din regiunea transnistreană, economia moldovenească a suferit o scădere semnificativă, iar nivelul de trai al populației a fost afectat în mod negativ.

În această situație dificilă, Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) a jucat un rol important în sprijinirea dezvoltării economice și sociale a Republicii Moldova. BERD este o bancă de dezvoltare internațională, creată în 1991 pentru a ajuta la promovarea tranziției către economii de piață și la dezvoltarea sectorului privat în Europa de Est și Asia Centrală.

În cadrul acestui referat, vom analiza impactul BERD asupra economiei Republicii Moldova. În primul rând, vom discuta despre obiectivele și strategiile

le BERD în Moldova. Apoi, vom examina impactul BERD în diferite domenii, cum ar fi infrastructura, sectorul privat, sectorul financiar și guvernanta. În final, vom trage concluzii cu privire la contribuția BERD la dezvoltarea economică și socială a Republicii Moldova și la perspectivele sale pentru viitor.

Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) este o bancă multilaterală de dezvoltare cu sediul în Londra, Marea Britanie. A fost creată în 1991 pentru a ajuta la promovarea tranziției către economii de piață și la dezvoltarea sectorului privat în Europa de Est și Asia Centrală [1].

Misiunea BERD este de a ajuta la construirea unor economii durabile și integrate, promovând investițiile în sectorul privat și sprijinind dezvoltarea infrastructurii și a resurselor umane în țările în care activează. Banca se concentrează pe dezvoltarea unor economii de piață eficiente, competitivitatea și modernizarea sectorului privat, precum și pe îmbunătățirea calității vieții și a mediului înconjurător [2, 3, 4].

BERD are 69 de membri, printre care se numără șapte state din Asia Centrală, patru din Caucaz, țări din Europa de Est și statele membre ale Uniunii Europene. Banca colaborează cu diferite organizații internaționale și naționale, precum Uniunea Europeană, Națiunile Unite, Banca Mondială, Fondul Monetar Internațional și altele [3].

În Republica Moldova, BERD a început să activeze în anul 1992, la scurt timp după obținerea independenței. Impactul BERD asupra economiei Republicii Moldova este semnificativ în mai multe privințe, atât la nivel macroeconomic, cât și la nivel microeconomic, întrucât BERD a acționat ca un important investitor străin în țară, sprijinind dezvoltarea sectorului privat, îmbunătățirea infrastructurii și modernizarea sistemului financiar [2, 3, 4].

De-a lungul anilor, BERD a jucat un rol important în dezvoltarea economiei moldovenești prin acordarea de împrumuturi și granturi pentru proiecte în diferite sectoare, precum transporturi, energie, agricultură și sectorul financiar. Aceste investiții au contribuit la crearea de locuri de muncă și la creșterea veniturilor pentru populație, contribuind astfel la reducerea sărăciei și la îmbunătățirea nivelului de trai.

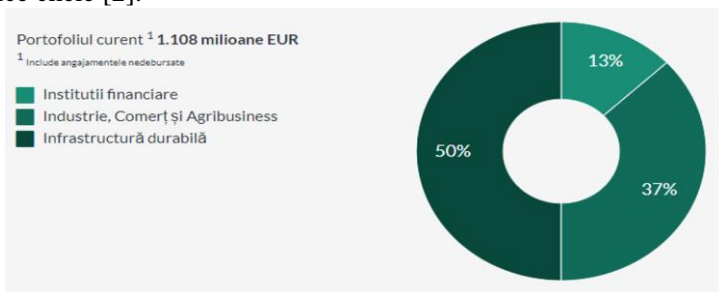
În ceea ce privește strategia sa în Moldova, BERD se concentrează pe sprijinirea dezvoltării sectorului privat și a infrastructurii, promovarea integrării regionale și a relațiilor internaționale ale țării și îmbunătățirea guvernantei și a mediului de afaceri. Banca colaborează strâns cu sectorul public și privat din Moldova, precum și cu alte organizații internaționale, pentru a implementa proiecte de dezvoltare durabilă și pentru a îmbunătăți condițiile de afaceri și nivelul de trai al populației [2, 4, 5].

Sectorul privat joacă un rol esențial în dezvoltarea economiei Republicii Moldova, având un impact semnificativ asupra creșterii economice, a creării de locuri de muncă și a îmbunătățirii nivelului de trai al populației. BERD a

sprijinit dezvoltarea sectorului privat din Moldova prin acordarea de finanțare și consultanță, precum și prin promovarea unui mediu de afaceri mai favorabil.

Printre principalele activități ale BERD în acest domeniu se numără:

1. *Finanțarea întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-uri)*. BERD a acordat împrumuturi și granturi pentru dezvoltarea IMM-urilor din Moldova, contribuind la creșterea accesului la finanțare pentru acestea și la crearea de locuri de muncă. În plus, BERD a sprijinit dezvoltarea rețelelor de afaceri și a facilitat accesul IMM-urilor la noile tehnologii și piețe (4), (6).
2. *Sprijinirea dezvoltării industriale și a infrastructurii*. BERD a acordat finanțare pentru dezvoltarea infrastructurii și a industriei din Moldova, contribuind la creșterea competitivității sectorului privat. Prin finanțarea proiectelor de modernizare a echipamentelor și a tehnologiilor, BERD a contribuit la creșterea productivității și a calității produselor și serviciilor, ceea ce a dus la o creștere a competitivității întreprinderilor (2, 4).
3. *Promovarea parteneriatelor public-private (PPP)*. BERD a sprijinit dezvoltarea parteneriatelor public-private în Moldova, prin intermediul cărora sectorul privat și guvernul lucrează împreună pentru a dezvolta proiecte de infrastructură și servicii publice. Aceste parteneriate au adus beneficii semnificative pentru economia Moldovei, prin îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor publice, crearea de locuri de muncă și creșterea atractivității investițiilor străine în țară [4].
4. *Sprijinirea dezvoltării sectorului energetic și a resurselor naturale*. BERD a sprijinit dezvoltarea sectorului energetic și a resurselor naturale din Moldova, prin acordarea de finanțare și asistență tehnică pentru proiecte de energie regenerabilă, explorare și producție de gaze naturale și proiecte de gestionare a resurselor naturale. Aceste investiții au contribuit la îmbunătățirea securității energetice a țării și la dezvoltarea unor sectoare economice cheie [2].

Fig. 1. Compoziția portofoliului BERD în Republica Moldova la sfârșitul anului 2022
Sursa: [5]

În general, BERD a avut un impact semnificativ asupra dezvoltării sectorului privat din Republica Moldova, contribuind la creșterea competitivității

întreprinderilor, la îmbunătățirea climatului de afaceri și la crearea de noi oportunități de afaceri. Prin intermediul programelor sale de finanțare și asistență tehnică, BERD a contribuit la creșterea accesului la finanțare pentru întreprinderi și la dezvoltarea unei culturi a antreprenoriatului în Moldova.

De asemenea, BERD a jucat un rol important în îmbunătățirea mediului de afaceri din Moldova, prin intermediul programelor sale de asistență tehnică. Aceste programe au ajutat la îmbunătățirea cadrului juridic și regulatoriu, la dezvoltarea standardelor de calitate și la creșterea nivelului de transparență și responsabilitate în sectorul privat [2, 6, 13].

Un exemplu de succes al implicării BERD în dezvoltarea sectorului privat din Moldova este proiectul de modernizare a fabricii de bere din Chișinău, care a fost finanțat de BERD în parteneriat cu o bancă locală. Proiectul a implicat modernizarea echipamentelor și a proceselor de producție, precum și îmbunătățirea eficienței energetice. Aceste îmbunătățiri au dus la creșterea productivității și a calității produselor, precum și la creșterea numărului de locuri de muncă [1, 2, 6].

Un alt exemplu destul de recent a activității BERD în R. Moldova este extinderea accesului întreprinderilor moldovenești la finanțare prin intermediul unui nou pachet financiar oferit de BERD și Uniunea Europeană în parteneriat cu ProCredit Bank Moldova. Împrumutul de 10 milioane de euro are ca scop susținerea investițiilor IMM-urilor din Moldova în vederea modernizării echipamentelor, produselor și serviciilor în conformitate cu standardele UE. În plus, BERD a stabilit o cerință ca cel puțin 70% din împrumut să fie utilizat pentru finanțarea investițiilor în tehnologie curată. ProCredit Bank a oferit deja finanțare micilor afaceri din Moldova în valoare de 25 de milioane de euro prin acest program începând din 2018. Semnarea acordului privind creditul de 10 milioane de euro a avut loc în timpul vizitei în Moldova a vicepreședintelui BERD pentru politică și parteneriat, Mark Bowman, conform serviciului de presă al BERD raportat pentru „INFOTAG”, publicat la 31 martie, 2023 [7].

Astfel, prin sprijinirea IMM-urilor, promovarea parteneriatelor public-private și dezvoltarea infrastructurii și a resurselor naturale, BERD a contribuit la creșterea competitivității întreprinderilor, la îmbunătățirea climatului de afaceri și la crearea de noi oportunități de afaceri în Moldova.

După cum am menționat, BERD a fost un important finanțator al proiectelor de infrastructură în Republica Moldova, având un impact semnificativ asupra dezvoltării economice și sociale a țării. Acesta a sprijinit îmbunătățirea infrastructurii prin finanțarea proiectelor în domeniul transporturilor, energiei și a apei și canalizării.

1. *Transporturi.* În domeniul transporturilor, BERD a finanțat proiecte pentru modernizarea și dezvoltarea rețelei de drumuri, precum și pentru îmbunătățirea transportului feroviar și aeroportuar. Printre aceste proiecte se numără modernizarea drumului Chișinău-Ungheni, modernizarea și extinderea aeropor-

tului din Chișinău și modernizarea infrastructurii feroviare. Aceste investiții au contribuit la reducerea timpilor de călătorie, la creșterea eficienței transporturilor și la îmbunătățirea conexiunilor regionale și internaționale ale Republicii Moldova [2,4,6].

2. *Energie.* În ceea ce privește energia, BERD a sprijinit investițiile în modernizarea și extinderea infrastructurii de producere și distribuție a energiei electrice și termice. Acesta a finanțat proiecte pentru modernizarea centralelor electrice și termice, pentru îmbunătățirea rețelelor de distribuție și pentru promovarea energiilor regenerabile, precum energia solară și eoliană. Aceste investiții au contribuit la creșterea eficienței energetice, la reducerea pierderilor de energie și la promovarea utilizării surselor de energie curate și sustenabile [2,3,6].

3. *Apă și canalizare.* În domeniul apei și canalizării, BERD a finanțat proiecte pentru modernizarea și extinderea infrastructurii de alimentare cu apă și de canalizare în zonele urbane și rurale. Aceste investiții au contribuit la îmbunătățirea accesului la apă potabilă și la servicii de canalizare, la reducerea pierderilor de apă și la îmbunătățirea calității mediului prin tratarea și gestionarea adecvată a apelor uzate [2, 12].

În ansamblu, investițiile BERD în infrastructură au avut un impact semnificativ asupra dezvoltării economice și sociale a Republicii Moldova, contribuind la îmbunătățirea eficienței și calității serviciilor publice, la promovarea dezvoltării regionale și internaționale și la creșterea nivelului de trai al populației.

Sprrijinirea sectorului financiar este unul dintre cele mai importante obiective ale BERD în Moldova, deoarece sectorul financiar are un rol crucial în susținerea creșterii economice și în dezvoltarea afacerilor din țară. BERD a acordat o atenție deosebită modernizării și dezvoltării sectorului bancar din Moldova, care a avut nevoie de sprijin după criza financiară din 2014.

În acest sens, BERD a furnizat împrumuturi și granturi pentru băncile și instituțiile financiare non-bancare din Moldova, pentru a le ajuta să își îmbunătățească serviciile și să ofere finanțare mai accesibilă și mai ieftină pentru sectorul privat. De asemenea, BERD a sprijinit consolidarea sistemului bancar din Moldova prin încurajarea consolidării și achizițiilor în cadrul sectorului bancar. Prin aceste acțiuni, BERD a contribuit la consolidarea și stabilizarea sistemului bancar din Moldova și la creșterea încrederii în acesta (2), (4), (5).

În plus, BERD a promovat inovațiile în sectorul financiar din Moldova prin finanțarea start-up-urilor și a altor companii inovatoare care oferă servicii financiare și tehnologii noi. Aceste investiții au avut un impact pozitiv asupra dezvoltării sistemului financiar din Moldova, prin îmbunătățirea accesului la servicii financiare și tehnologii moderne și prin creșterea concurenței în sectorul financiar.

De asemenea, BERD a sprijinit dezvoltarea sectorului de microfinanțare din Moldova, prin acordarea de împrumuturi și granturi pentru instituțiile financiare non-bancare care oferă servicii de microfinanțare pentru întreprinde-

rile mici și mijlocii și pentru populație. Aceste investiții au contribuit la dezvoltarea sectorului de microfinanțare și la îmbunătățirea accesului la finanțare pentru cei care nu au acces la serviciile financiare tradiționale (2), (3), [6].

Pe lângă investițiile financiare, BERD a furnizat și asistență tehnică pentru dezvoltarea sectorului financiar din Moldova, prin intermediul unor programe de consultanță și formare profesională pentru personalul băncilor și instituțiilor financiare non-bancare. Aceste programe au contribuit la îmbunătățirea calității serviciilor financiare și la creșterea capacității instituțiilor financiare din Moldova de a oferi servicii financiare moderne și eficiente [4,14,15].

Aceste investiții și programe de asistență tehnică au avut un impact semnificativ asupra sectorului financiar din Moldova, îmbunătățind calitatea serviciilor financiare și accesul la acestea, precum și creșterea capacității instituțiilor financiare din Moldova de a oferi servicii financiare moderne și eficiente. În plus, consolidarea și stabilizarea sectorului bancar din Moldova a dus la creșterea încrederii în sistemul bancar și la creșterea accesului la finanțare pentru întreprinderile mici și mijlocii și pentru populație.

De asemenea, BERD a jucat un rol important în dezvoltarea și promovarea instrumentelor financiare inovatoare în Moldova, cum ar fi leasingul financiar și factoringul. Aceste instrumente financiare au fost introduse în Moldova prin intermediul BERD și au ajutat la îmbunătățirea accesului la finanțare pentru întreprinderile mici și mijlocii și la reducerea costurilor de finanțare pentru acestea [2, 8, 10].

Astfel, sprijinirea sectorului financiar din Moldova a fost una dintre prioritățile BERD în țară și a avut un impact semnificativ asupra dezvoltării economice și a afacerilor din Moldova. Investițiile și programele de asistență tehnică ale BERD au contribuit la modernizarea și dezvoltarea sectorului bancar, la dezvoltarea sectorului de microfinanțare și la promovarea instrumentelor financiare inovatoare în Moldova. Aceste acțiuni au îmbunătățit accesul la serviciile financiare și au contribuit la dezvoltarea economiei din Moldova.

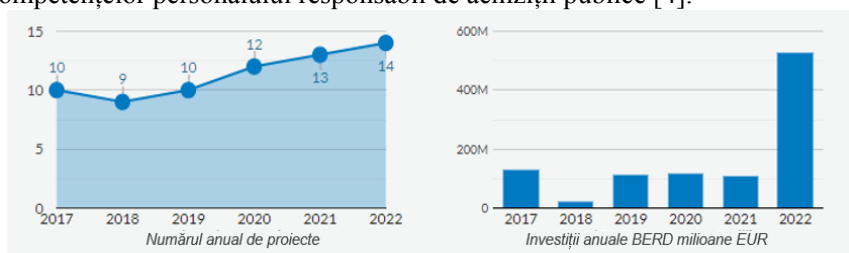
BERD a sprijinit reformele guvernamentale și legislative pentru îmbunătățirea mediului de afaceri din Moldova prin furnizarea de consultanță și asistență tehnică în diverse domenii. Un exemplu notabil îl reprezintă proiectul „Guvernanța corporativă în sectorul public din Republica Moldova”, care a fost implementat de BERD în parteneriat cu Guvernul Republicii Moldova și alte organizații internaționale [4, 11].

Acest proiect a avut ca obiectiv îmbunătățirea guvernantei corporative și a performanței în sectorul public prin consolidarea cadrului legislativ și instituțional, dezvoltarea capacității și a competențelor personalului, îmbunătățirea sistemului de monitorizare și evaluare a performanței și consolidarea transparenței și a responsabilității în administrarea publică.

De asemenea, BERD a sprijinit reforma fiscală în Republica Moldova prin intermediul proiectului „Sprijin pentru dezvoltarea sistemului fiscal din Repu-

blica Moldova”, care a avut ca obiectiv îmbunătățirea performanței fiscale prin consolidarea cadrului legislativ și instituțional, dezvoltarea capacităților și a competențelor personalului, îmbunătățirea sistemului de administrare fiscală și creșterea conformității fiscale [4, 10].

În plus, BERD a furnizat asistență tehnică pentru îmbunătățirea sistemului de achiziții publice din Republica Moldova, inclusiv prin elaborarea unui sistem de evaluare a ofertelor și a contractelor și prin dezvoltarea capacităților și a competențelor personalului responsabil de achiziții publice [4].

Fig. 2. Investiții bancare anuale și numărul de proiecte BERD în Republica Moldova pentru 2017-2022

Sursa: [5]

Toate aceste proiecte și investiții au avut un impact semnificativ asupra mediului de afaceri din Moldova prin crearea unui cadru legislativ și instituțional mai transparent și responsabil, care să favorizeze investițiile și dezvoltarea sectorului privat. De asemenea, aceste investiții au contribuit la creșterea conformității fiscale și la îmbunătățirea sistemului de achiziții publice, ceea ce a crescut nivelul de încredere în sectorul public și a îmbunătățit condițiile de afaceri pentru sectorul privat [2, 9].

Concluzii

Trăgând o linie concluzivă, putem observa că:

1. BERD a contribuit semnificativ la dezvoltarea economică a Republicii Moldova prin finanțarea și sprijinirea proiectelor în sectorul public și privat, precum și prin îmbunătățirea infrastructurii și a mediului de afaceri.
2. Investițiile BERD au contribuit la creșterea competitivității economice a Republicii Moldova și la îmbunătățirea nivelului de trai al populației prin crearea de locuri de muncă și îmbunătățirea accesului la servicii și resurse esențiale.
3. BERD a sprijinit modernizarea sectorului financiar și îmbunătățirea stabilității și transparenței sistemului financiar, ceea ce a contribuit la creșterea accesului la finanțare pentru întreprinderile mici și mijlocii.
4. BERD a promovat reformele guvernamentale și legislative pentru îmbunătățirea mediului de afaceri din Moldova și a contribuit la crearea unui mediu mai favorabil pentru investiții și dezvoltarea sectorului privat.

5. În viitor, BERD are potențialul de a continua să sprijine dezvoltarea durabilă și integrarea economică a Republicii Moldova prin investiții strategice și parteneriate durabile cu sectorul public și privat.

În general, BERD a fost un partener important și valoros pentru Republica Moldova în eforturile sale de dezvoltare economică și socială și este de așteptat ca să continue să aibă un rol important în promovarea prosperității și a stabilității în țară.

Bibliografie:

1. *Central Intelligence Agency. Moldova.* [online]. Disponibil: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/moldova/> (accesat 21.03.2023)
2. *European Bank for Reconstruction and Development. Moldova Country Profile.* [online]. Disponibil: <https://www.ebrd.com/country-profiles/moldova> (accesat 22.03.2023)
3. *European Bank for Reconstruction and Development. Moldova.* [online]. Disponibil: <https://www.ebrd.com/where-we-are/moldova/overview.html> (accesat 24.03.2023)
4. *European Bank for Reconstruction and Development. Moldova: Country Partnership Strategy (2018-2023).* [online]. Disponibil: <https://www.ebrd.com/cps/country/mda/strategy-english.pdf> (accesat 22.03.2023)
5. *European Bank for Reconstruction and Development. Moldova: Data.* [online]. Disponibil: <https://www.ebrd.com/where-we-are/moldova/data.html> (accesat 22.03.2023)
6. *European Bank for Reconstruction and Development. Moldova: Economic and Social Impact Assessment of EBRD Projects.* [online]. Disponibil: <https://www.ebrd.com/documents/impact-assessments/moldova-economic-social-impact-assessment.pdf> (accesat 14.03.2023)
7. *Infotag. Finanțe.* [online]. Disponibil: <https://www.infotag.md/finances-ro/306356/> (accesat 01.04.2023)
8. *InvestEU. Moldova.* [online]. Disponibil: <https://www.investeu.gov.md/en/moldova/> (accesat 22.03.2023)
9. POPESCU, Gheorghe, BABAN, Igor. *Republica Moldova în relațiile economice internaționale.* Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1986.
10. RUDOLF, Zdenek, NOWAK, Matthias. *Moldova: Arena for International Influences and a Buffer Zone in Europe.* Springer International Publishing, Cham, 2021. ISBN 978-3-030-72641-1
11. SMIRNOV, Mihail. *Republica Moldova în contextul cooperării internaționale.* Editura Științifică, Chișinău, 2004. ISBN 978-9975-67-223-3
12. STOICA, Victor, PÂRVULESCU, Iulian. *Economia Republicii Moldova: factori de competitivitate în contextul integrării europene.* Editura Universității Alexandru Ioan Cuza, Iași, 2013. ISBN 978-973-703-985-5
13. *United Nations Development Programme. Moldova.* [online]. <https://www.md.undp.org/content/moldova/ro/home/countryinfo.html> (accesat 15.03.2023)

14. VOLOȘCIUC, Mihai; LUPUSOR, Alexandru. *Economia Moldovei: Tendințe, Politici, Perspective*. Editura Universității de Stat din Moldova, Chișinău, 2017. ISBN 978-9975-71-911-2
15. *World Bank*. [online]. Disponibil: <https://www.worldbank.org/en/country/moldova/overview> (accesat 22.03.2023)